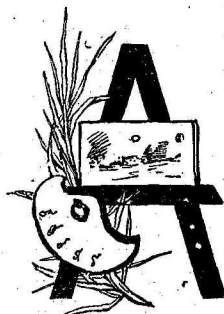

ΕΛΛΗΝΕΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΑΙ

ΝΙΚ. ΑΛΕΚΤΟΡΙΔΗΣ

Ν ἡ Διωνύσης Ἐκθεσις Ἀθηνῶν ἡ πέρυσιν ἐν τῷ Ζαπτεῖῳ Μεγάρῳ γενομένη ἐπέτυχεν ἡ ἀπέτυχε δὲν θέλω νὰ ἐξετάσω, ὀφείλω ὅμως νὰ ὑμολογήσω ὅτι μὲ ὅλας τὰς ἀμαρτίας αὐτῆς, ἀπεκάλυψεν ἡμῖν, εἰς βαθμὸν ἐξεγείροντά τὴν ἔθνικὴν φιλαυτίαν, τὴν τελειότητα καὶ τὴν ἰκανότητα τοῦ Ἑλληνος εἰς πάντας σχεδὸν τοὺς

κλάδους τῆς βιομηχανίας.

Εἰς τὴν Ἐκθεσιν αὐτὴν ὀφείλομεν καὶ τὴν γνωριμίαν νεαροῦ μὲν εἰσέτι, ἀλλ' εὐέλπιδος καλλιτέχνου, ὀρυμμένου ἐκ τῆς ὑποδούλου Ἑλλάδος καὶ ἐγκυατοσταθέντος ὀριστικῶς εἰς τὴν κοιτίδα τῆς τέχνης.

Πρὶν ἢ γνωρίσω προσωπικῶς τὸν κ. Νικ. Ἀλεκτορίδην, ἐξετίμησα αὐτὸν ἐκ δύο πινάκων τοῦ οὗς εἶχεν ἐκθέσει πέρυσιν ἐν τῷ Ζαπτεῖῳ, παριστανόντων τὸν Ὀθῶνατον τοῦ Ἀθέου καὶ τὴν Διπλὴν προσευχὴν. Οἱ ἐν λόγῳ πίνακες ἐφείλκυσαν μεγάλως τὴν προσοχὴν μου, τὸσον διὰ τὸ ἀσύνηθες τοῦ θέματος, ὅσον διὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν.

Ἡ προζηνθεῖσα μοι ἐντύπωσις ὑπῆρξε βαθεῖα καὶ δαδικοιοιογημένη. Εἶχον συνηθίσει ἀπὸ τινος χρόνου, εἰς τὰ ἔργα Ἑλλήνων ζωγράφων, νὰ μὴ βλέπω ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἤθελον νὰ βλέπω, λ. χ. ποιήσιν, ἰδανικότητα καὶ ἀλήθειαν συγχρόνως. Ἔργα ἡμερόβια, τῆς στιγμῆς, ἄνευ οὐδεμιᾶς ψυχολογίας, ἄνευ σοφείας σπουδῆς, συντεθειμένα ἢ *à la diable*, μὴ διδάσκοντα, μὴ ἠθικοποιοῦντα, ἀλλὰ τέρποντα μόνον στιγμιαίως, ἔργα τοιαῦτα ἐξετίθεντο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὴ ἔχοντα ἄλλον σκοπὸν ἢ τὸν ἐμπορικόν. Τοῦτο μ' ἀπεγοήτευε.

Ὁ δεινὸς Charles Blanc λέγει ὅτι ἐκεῖνο ὅπερ ἀρέσκει καὶ τέρεται δὲν σημαίνει ὅτι εἶναι καλόν. Πόσα πράγματα εἶναι εὐάρεστα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μας χωρὶς ἐν τούτοις νὰ ἦναι ὠραῖα. Αἱ ἀπολαύσεις τῆς τραπέζης λ. χ. δύνανται νὰ ὀνομασθῶσιν ὠραῖαι; Πολλοὶ λαοὶ εὐρίσκουσι τὸν καφὲν καὶ τὸ τέιον εὐχάριστα. Δύναται τίς διὰ τοῦτο νὰ εἴπῃ ὅτι ταῦτα εἶναι ὠραῖα οὐσαίαι;

Ἡ πρώτη ἐντύπωσις ἀπατᾷ. Ἐν ἀντικείμενον δύναται νὰ σᾶς ἀρέσῃ ἐκ πρώτης ὀψεως, ἀλλ' ὅταν τὸ ἐξετάσητε εὐρίσκετε αὐτὸ οὐχὶ πλεόν ὠραῖον. Τὸ ὠραῖον εὐρίσκεται ἐν τῇ ἰδανικότητι. Ἐν τῇ τέχνῃ ἰδίῳ, τὸ ὠραῖον δὲν γεννᾶται ἢ μόνον κατόπιν σπουδῆς μεγάλῃς καὶ εὐσυνειδήτου ἐργασίας. Τὸ νὰ ρίπτῃς πινελίαι ἐπὶ τοῦ πίνακος, ἐν βίᾳ, δὲν σημαίνει ὅτι κατάρθρωσες νὰ πράξῃς τι καλόν. Τὸ καλὸν εὗρεται ἐν τῇ ἁρμονίᾳ τοῦ θέματος μετὰ τῆς ἐκτελέσεως. Πόσοι ἀρά γε προσέχουν εἰς τοῦτο; Δυστυχῶς οἱ τοιοῦτοι μετροῦνται ἐπὶ τῶν δακτύλων.

Φρονῶ ὅτι ὁ κ. Ἀλεκτορίδης βαδίζει ὁρθὴν ὁδόν. Εἶναι προσεκτικὸς πολὺ, καταντᾷ κλασικιστής, ὅπερ βεβαίως δὲν εἶναι ἐλάττωμα. Ἀφοῦ ἐλέγξῃ τὸ θέμα του καὶ τὸ μελετήσῃ καλῶς, προσέχει μεγάλως ὥστε

ἡ ἐκτέλεσις νὰ συμβαδίζῃ ἁρμονικῶς πρὸς τὸ θέμα. Εἰς δωματίον ἐπιθανάτου ἀποφεύγει τὰ ζωηρὰ χρώματα. Ἐκεῖ ὅπου τὸ πένθος ἐνσκήπτει δὲν χωρεῖ ἡ ζωηρότης. Εἶναι ψυχολόγος. Εὐχόμαι νὰ ἐξακολουθήσῃ οὕτω ἐργαζόμενος. Δὲν θὰ μετανοήσῃ, ὥς εἶναι βέβαιος.

Ἡ ἐν τῷ ζωγραφεῖῳ τοῦ ἐπίσκεψις πείθει πάντα γνώστην τῆς τέχνης ὅτι ὁ κ. Ἀλεκτορίδης εἶναι ζωγράφος ἰκανώτατος. Ὅτι δὲν ὑπόσχεται, ἀλλ' εἶναι ἡδῆ. Τὸ τάλαντόν του εἶναι φανερόν. Γνωρίζει τί ζητεῖ, δὲν βαδίζει ψηλαφῶν. Ἐκτελεῖ ἀσφαλῶς τὴν συλληφθεῖσαν ἰδέαν.

Ἐχει ἀρκετὰ ἔργα καὶ πολλὰ σκίτσα ἄξια πολλῆς προσοχῆς. Δὲν θὰ ἐμιλήσω ἐνταῦθα περὶ τῶν προσωπογραφικῶν του, διότι μετὰ ὅσα κἂν τινες λέγουν, ἐγὼ ἐξακολουθῶ φρονῶν ὅτι ὁ καλὸς ζωγράφος δὲν δύναται μόνον νὰ κριθῇ ἐκ τῶν προσωπογραφικῶν. Ἡ λυδία λίθος ἐκάστου καλλιτέχνου εἶναι τὰ ἔργα τῆς ἐμπνεύσεως, ὅπου ἀπαιτεῖται, πλὴν τῆς καλῆς ἐκτελέσεως, ἡ καλὴ ἐκλογὴ τοῦ θέματος, ἡ προσήκουσα ψυχολογία ἐν τῇ συνθέσει καὶ τῷ χρωματισμῷ. Ἡ δύναμις τῆς διδακτικῆς ἢ ἐμπερικλείει ἐν αὐτῇ ἡ ζωγραφικὴ, λέγει ὁ Blanc, χωρὶς αὕτη νὰ εἶναι ἱεραπόστολος, οὔτε διδάσκαλος τῆς ἠθικῆς, μεταρρυσίῃς εἰς ὑψηλὰς σφαῖρας, διότι μᾶς συγκινεῖ καὶ διότι ἐγείρει ἐν ἡμῖν ἐμπνεύσεις εὐγενεῖς καὶ ἠθικὰς.

Ὁ «Ἀθεὸς» καὶ ἡ «Προσευχὴ» τοῦ κ. Ἀλεκτορίδου θαυμασιῶς ἐπιτελοῦν τὸ καθήκον τοῦτο. Περὶ τῶν δύο τούτων ἔργων θὰ ἐπεθύμουν νὰ ἐμιλήσω ἐκτενῶς ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν ἐπιτρέπεται τοῦτο ὁ χρόνος, ὁ εὐμενῶς παραχωρηθεῖς μοι ὑπὸ τῆς φίλης διευθύνσεως τῆς «Πινakoθήκης». Ἀρκοῦμαι νὰ εἴπω ὅτι ὀλίγα σύγχρονα Ἑλλήνων ἔργα μοὶ ἐπροζένησαν τόσον βαθεῖαν ἐντύπωσιν, ὅσην οἱ δύο οὗτοι πίνακες. Ἐλθόμεν ἡδῆ εἰς ἔργα ἅτινα εὐρίσκονται ἐπὶ τοῦ ὀκρίβαντος ἐκτελούμενα ὑπὸ τοῦ καλλιτέχνου τούτου. Τὸ «Ἐωθινὸν ἄσμα» εἶναι ἔργον ποιητικωτάτης συλλήψεως, ἔχον χαρακτῆρα μᾶλλον διακοσμητικόν (*raffaeau decoratif*). Πέντε ἱερεῖαι ἐν τοπείῳ φανταστικῷ, ἰσταμένα περὶ δένδρου ἱεροῦ, ἀναπέμπουν εἰς τὸν οὐρανὸν τὴν δέησίν των, ἐνῷ γλυκύτατον φῶς σκορπίζεται ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν ὀρέων καὶ τῶν δένδρων, ἀτινα μακρόθεε, ἀναφαίνονται ἀμυδρῶς μὲ θαυμασίαν καὶ ἰδεώδη ἁπλοΐαν. Τὸ «Φίλημα» (τρίπτυχον) εἶναι ἔμπνευσις. Ἡς ὠραιότεραν καὶ συγκινητικωτέραν δύσκολον νὰ φαντασθῇ τις. Ἐν τῇ πρώτῃ εἰκόνι, μία μῆτηρ ἀσπάζεται περιπαθῶς τὸ βρέφος της. Ἐν τῇ δευτέρᾳ, δύο ἐρασταὶ ἀσπάζονται ἀλλήλους καὶ ἡ τρίτη εἰκὼν ἡ παριστάνουσα τὸ τρίτον φίλημα εἶναι ὑπερόχως τραγικὴ, διότι παρουσάζει νεαρὰν γυναῖκα ἀσπαζομένην τὸ ψυχρὸν μάρμαρον ἐνὸς τάφου. Τὸ ἔργον τοῦτο ἐκτιθέμενον ἐν καιρῷ, ἀφεύκτως θὰ προκαλέσῃ τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἐδικῶν, εἶμαι δὲ πεπεισμένος ὅτι τοῦτο θὰ χρησιμεύσῃ ὡς στυλοβάτης διὰ τὴν φήμην τοῦ καλλιτέχνου.

Τί δὲ νὰ εἴπω καὶ περὶ τοῦ «Κατασκόπου» καὶ περὶ τῶσων ἄλλων ἔργων του; εἶναι ὀλόκληρος πινακοθήκη σκίτσων, ἧς ἡ περιγραφή καὶ ἡ ἀνάλυσις ἔσται λίαν μικρά. Εὐχόμαι μόνον ὅπως ὁ καλλιτέχνης ἐκτελέσῃ αὐτὰ μίαν ἡμέραν, ὅπως πλουτίσῃ τὴν μὴ εἰσέτι πλουσίαν ἐλληνικὴν πινακοθήκην.

ΑΛΕΞ. ΠΕΡΔΙΚΙΔΗΣ